

แนวทางการเสนอร่างกฎกระทรวง

กฎกระทรวง คือ กฎหมายลำดับรองที่ออกโดยนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายแม่บท เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายแม่บทกำหนด อาทิ เรื่องค่าธรรมเนียม เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตต่างๆ โดยกฎกระทรวงอาจมีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น กฎทรวง กฎสำนักนายกรัฐมนตรี กฎ ก.พ. ทั้งนี้ กฎกระทรวงไม่มีรูปแบบของการร่างอย่างชัดเจน แต่มีแนวทางในการร่าง และกระบวนการในการตราที่มีสาระสำคัญและขั้นตอนพอสรุปได้ ดังนี้

๑. แบบของกฎกระทรวง

๑.๑. ชื่อของกฎกระทรวง

คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ ได้กำหนดวิธีการตั้งชื่อกฎกระทรวง โดยชื่อกฎกระทรวงจะต้องแสดงเนื้อหาสาระไว้ด้วย เช่น กฎกระทรวงว่าด้วยการรับรองโรงเรียนสอนขับรถ พ.ศ. ๒๕๔๖ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้น (ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๔/๑๓๒๖๗ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๓)

๑.๒. บทอาศัยอำนาจ

กฎกระทรวงเป็นกฎหมายลำดับรองที่ต้องอ้างอิงที่มาของการออกกฎกระทรวง เช่นเดียวกับการออกกฎหมายลำดับรองอื่นๆ เช่น

กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕

“อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ วรรคสาม และวรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้”

๑.๓. วันใช้บังคับ

วันบังคับใช้กฎกระทรวง อาจแบ่งได้เป็น ๒ กรณี

๑.๓.๑ กรณีที่กฎกระทรวงไม่ได้กำหนดวันใช้บังคับ จึงให้ถือวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นวันใช้บังคับ

๑.๓.๒ กรณีกฎกระทรวงกำหนดวันใช้บังคับ อาทิ นับแต่วันที่ วันถัดจาก หรือภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๔. การแบ่งหมวดหมู่

กฎกระทรวงไม่จำเป็นต้องมีหมวดหมู่เสมอไป ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสั้นหรือยาว ในกฎกระทรวงที่มีความยาวมากๆ ก็อาจแบ่งหมวดหมู่ได้ เช่น กฎสำนักนายกรัฐมนตรี ออกตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๘

๑.๕. การยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติม

การใช้ถ้อยคำของการยกเลิก หรือแก้ไขเพิ่มเติม มีแบบดังนี้

ถ้าเป็นการยกเลิก ก็จะใช้ถ้อยคำว่า

“ข้อ .. ให้ยกเลิกข้อ .. แห่งกฎกระทรวง พ.ศ.”

/ถ้าเป็นการแก้ไข ...

ถ้าเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม ก็จะใช้ถ้อยคำว่า

“ข้อ .. ให้ยกเลิกความในข้อ .. แห่งกฎกระทรวง พ.ศ. และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน”

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ข้อนั้นของกฎกระทรวงที่ยกเลิกมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาก่อนหน้านี้หลายครั้ง จะต้องอ้างการแก้ไขเพิ่มเติมข้อนั้นในครั้งสุดท้ายไว้ด้วย เพื่อให้รู้ประวัติของการถูกแก้ไข ซึ่งก็เป็นเช่นเดียวกับแบบของการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเช่นกัน เช่น

“ข้อ .. ให้ยกเลิกความในข้อ .. แห่งกฎกระทรวง พ.ศ. ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง(ฉบับที่ ..) พ.ศ. และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน”

๒. ผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและการเสนอร่างกฎกระทรวงต่อคณะรัฐมนตรี

ผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวง คือ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายแม่บทซึ่งให้อำนาจออกกฎกระทรวงนั้นๆ และตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้ลงนามเสนอร่างกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับนโยบายสำคัญที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งเมื่อพิจารณาตามตัวบทกฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องนำร่างกฎกระทรวงทุกฉบับเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่ด้วยหลักที่ว่าด้วยความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีคนใดจะออกกฎกระทรวงก็ต้องให้คณะรัฐมนตรีร่วมกันพิจารณาเสียก่อน ซึ่งเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติทางรัฐธรรมนูญ (Convention of Constitution) ของประเทศไทย

๓. ขั้นตอนการนำกฎกระทรวงมาบังคับใช้เป็นกฎหมาย

ร่างกฎกระทรวงจะใช้บังคับได้เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

.....